

المسلم والجهاد في سبيل الله

So Muslim a go So Jihād sa Lalan ko Allāh

(al Khutbah 38)

Ki: Alim Hassanor M. Alapa

al Murshid al Am

al Insan Islamic Assembly of the Philippines

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْ فُسِنَا وَسَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ، وَأَشْهَدُ أَلَّا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ
عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى بِهَدْيِهِ إِلَى يَوْمِ
الدِّينِ . . . وَبَعْدُ:

فَيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastaīnuhu wa nastagfiruh, wa na'ūdubillāhi min shurūri anfusinā wa sayyiāti a'mālinā, man yahdihillāhu falā mudhillalahu, wa may yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa ash'hadu allā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu, wa ash'hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli wa sallim wa bārik alā Mohammadin sallallāhu alayhi wa sallama wa alā ālihi wa sahbihi wa manihtadā bihad'yihī ilā yawmidd dīn wa ba'du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta'ālā fil Qur'ānil Karīm:

Qulnah bitū minhā jamīan fa'immā ya'tiyannakum minnī hudan faman tabi'a hudāya falā khawfun alayhim wa lā hum yahzanūn.

So langowan a podipodi ago so samporna a bantog na rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), bantogn tano Skaniyan go mamangni tano ron sa tabang, ago mangni tano Ron sa sapngan Iyan so manga dosa tano, go lomindong tano ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) phoon ko manga antiyor o manga ginawa tano, ago so pangararata o manga galbk tano, sa taw a toroon skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) , na da' a makadadag on, na sa taw a dadagn iyan na di nka dn mitoon sa salinggogopa' iyan a phakatoro' on.

Manga Oripn o Allāh .

So jihad sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na pd ko di mipndaraynon a manga polaos o Islam a go so kapakandato o Ummah Islamiyyah.

So bandingan ko jihād ko kasabota ko langowan a katampar iyan na btad a di khagaga ankai a osayan a mapontok o ba iyan marankom, gioto a kagiya so btad o jihād sii ko Islam na lbi a mala a skaniyan na sagintas a di dn khablag ko paratiaya a Islam a go sii ko galbk iyan.

Ogaid na omiog so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na khilangn akn so dianka a khailay akn a khasakodowan iyan so bandingan odi na masala a so khabayaan akn so kathankda on, a skaniyan a mtaan a so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na polaos a onayan a pd ko manga polaos o kapakandato o pagtaw a Islam a go mataan a so jihād a go so kapakandato na makapagiiikta sa kapakathotompok a mabagr sa da a kapakandato amay ka da a jihād, na amay ka matoman so jihād na maadn so kapakandato sa idin o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).

So Osayan o Jihād:

So al jihad sii ko basa na kinowa ko al jahd odi na al juhd, a aya maana niyan na so margn a go mapitl (al mashaqqah) a go so kasndad ko kimbgan ko panagontaman a go so gaga a bagr a pd sa katharo odi na galbk. (Ibn Mandhūr, Lisān al Arab).

Sii ko maana niyan ko kitab na so: Kaosara o Muslim a go so kibgan iyan ko gaga niyan sii ko kathabangi ko Islam sa pangilay ko kasosoat o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).

So jihād na katharo a adn a maana niyan a mablang a go makapal. Sa makapmamaana sa kaantona ko bagr a go so kibgan ko panagontaman sii ko kapagrna ko bagr o ridoay, ko kiazoson o manga kalamalama niyan, a go so kiambidabida o manga soson o ridoay, a pd sa kaplotng a gomaan, na taman ko kapagipata ko pikhilidan o manga ingd a Islam, so kanjihad sa nggolalan sa tamok a go so katharo ago so poso, a go so kapranga ko ginawa a go so shaytan a langon dn oto na manga kalamalama o pizoson a pd ko jihād.

So bandingan akn ko jihād sankai a osayan na mararankom iyan so jihād ko maana niyan a lankap a so mararankom iyan so manga soson a miaona langon.

So Jihād na Sosonan o Kaoyagoyag:

So jihād – ko bontal iyan a lankap – na sosonan (lalan) o kaoyagoyag: “Sa da sa gaga o manosiya o ba niyan sankaa so jihād inonta bo igira sianka iyan so kaoyagoyag sa khabaloy skaniyan a sii ko itongan o miamatay. So kaoyagoyag na kaplotng a tatap ko ltlit o manga oyagoyag. Sa o da ankanan a kaplotng na di makaozor so kaoyagoyag, a go di miporo so btad o manga oyagoyag a kaadn.

Pitharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (...O da’ so kinirnn o Allāh ko manga taw ko sabagi kiran ko sabaad na disomala a mabinasa so lopa’...) (al Baqarah 251).

Phoon sankanan a kiphagrnn o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko sabaad ko sabagi ko giikaplotng na pkhalamba so mapiya a phakanggay a gona, na pkhada so malobay a di phakanggay a gona (...So pman so koyapr na khadadas a maada’, na so pman so nganin a phakanggay a gona ko manga taw na khatatap sii ko lopa’) (ar Ra’d 17).

So Jihād na Phanarotop ko Kamamamataani ko Paratiaya:

“Mataan a so kamamataani ko paratiaya na di dn katarotop so dianka iyan sii sa isa a poso taman sa di mabinntay ko kaphranga niyan ko manga taw sii ko btad ankai a

paratiaya.. so kapranga kiran sa nggolalan ko poso sa ikagowad so manga galbk iran a batal a go so jāhiliyyah iran a marata, a go so kathkhsa sa kithogalinn kiran phoonon sa makasong siran sii ko bnar a go so Islam. Go so kapranga kiran sa nggolalan ko katharo a go kapanampay a go karinayag, a go so kasankaa ko batal a gii ran nggalbkn a di bnar, a go so katankda ko bnar a so minioma skaniyan o Islam, a go so kapranga kiran sa nggolalan sa lima sii ko masa a kapagalangi ran on sa nggolalan sa bagr a phanalimbos a go kapamgs a phlalalim, na kagiya khabinntay (ankoto a paratiaya niyan) sii sankoto a kaphrang sa pantag sa kathphngi ron a go so kapagokit iyan sa ringasa a go so kaphantanga niyan sii ko tiyoba a go so ringasa, a go so kaphantanga niyan ko katabana on, a go so kapphantang iyan ko masa a kapakataban iyan, na so kaphantang ko kapakatataban na lbi a margn a di so kaphantang ko masa a katatabana on. Oriyan iyan na thondogn iyan so paratiaya niyan sa di dn pzanka, sa phamantk a di dn phanilay, sa phannkayos ko lalan o paratiaya sa matotoro a pphamanik”(Sayed Qutb).

“So taw ko masa a kaphranga niyan ko manga taw sii ko btad ankai a paratiaya na pphrangn iyan mambo so ginawa niyan sii dn ko masa a kapphranga niyan ko manga taw, sa pphangallkaan on sii ko paratiaya a manga kawankawangan a so di ron dn khalkaan ko salakw sankai a okit, sa khisampay skaniyan a go misabap ko manga kagdam iyan a go so manga pandapat iyan a go misabap ko manga adat iyan a go so waraan iyan a go so manga kazasariat iyan a go so manga tarima iyan a so da maadn i ba on misampay ko salakaw sankai a tpng a margn a mapitl a kiaokitan iyan”.

Sa gianan na pd ko waraan a so iniwaraan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko manosiya, a bialoy niyan so kapiya ankai a waraan a sii ko kaphrang sa pantag sa katankda ko sosonan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko kaoyagoyag o manosiya sa nggolalan sa panagontaman a kamamanosiyai, a go sii ko manga tamana o gaga o manosiya sa datar oto.

Oriyan iyan na giankai a kaphrang a go so makaonot on a pd sa manga tiyoba na skaniyan i okit a galbk ko kapkhapusiri (kapkhalompiyo) o manga saaf ko oriyan o kialompiyo o manga ginawa, a go pantag sa an malompiyo so sagorompong a miaratiaya sa mada on so manga taw a pphaminasa a go so pphangalang a go so pphangmbaal sa manga kabokhagan a btad, a go so manga taw a manga lolobay i ginawa a go manga poso a go so manga taw a manga monāfiq a go so makiilaylayin.

So Pankatan o Jihād sii ko Islam:

So jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na pd ko lbi a mala a go piakalklk a onayan (rokon) o Islam, a go skaniyan na sii ko lbi a maporo a pankatan ko oriyan o paratiaya ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى). “sa da a khatoon ka a atoran odi na bandingan a agama odi na kadodonyai a siniyap iyan so btad o jihād a go so kazondaro a go so kapthimoa ko pagtaw a go so kaplimoda on langon sa isa a saaf sa pantag sa kazyapa sa nggolalan ko langowan a bagr iyan sii ko bnar, sa ba datar o khatoon ka skaniyan sii ko agama Islam a go so manga ndao niyan”.

So manga ayat o Qurān a go so manga hadith o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na somosolapay ko langowan ankai a manga maana a maporo, sa ipndolon iyan sa nggolalan sa mapayag a okit, a go masagogod a katharo sii ko jihād a go so kapakithidawa a go so kazondaro, a go so kapphakabgra ko manga okit a kalinding ko langowan a manga sosonan iyan”. (Hassan al banna).

So taw a pndirogodn iyan so kitab o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na khatoon iyan so saginsing o jihād a mapayag a go matanog sii ko madakl a pd ko manga surah niyan a go so kadaklan ko manga ayat iyan. Sa so manga ayat a jihād sii ko Qurān na mammts ko kapammts o panolon (dawah) a go so kalalagaday o kapanampay (tablīg) a go so

kattnkayos o galbk a risālah, sa taman dn sa miadianka so panagontaman o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) (risālah) sa miapotol so kaphthoron o wahī, sa miakatogalin so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sii ko Inampda a Maporo, na sii sankoto na miaadn a so langowan a onayan o jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na miatarotop iyan sa dianka sii ko sosonan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) – a manga ayat a go manga hadith – ka an iyan midawag a lbi a mala a bontal a masindaw a maaator a rk o jihād sii ko kaoyagoyag o manosiya langon sii ko liawaw o lopa”.

Apiya sii ko manga surah a tomioron sa Makkah na da kapokasi ko kapkhaaloy ron o jihād a katawan a so manga Muslim sii sa Makkah na da siran makabindas sa pdang sii ko kapropmaki ko ridoay, ogaid na giankai a katharo a mapiya na tatap a kaaawidan iyan so maana a mala a skaniyan so kaantona ko panamar a go so bagr sii ko kaphranga ko ridoay, a go so kaphranga ko ginawa a go so kaphranga ko shaytan.

Sii ko Surah al Furqān – a skaniyan na surah a tomioron sa Makkah – na gii ron tharo on o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *(Na di nka pagonoti so manga kafir sa jihad anka siran on sa jihad a mala)* (al Furqān 52).

Go sii ko Surah al Ankabūt – a skaniyan na surah sa Makkah – na pitharo on o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *(go so siran oto a miphrang siran (miromasay siran) ko katoona rkami na tankd a theroon ami siran ko manga lalan rkami, go mataan a so Allāh na babid iyan dn (pd iyan) so manga taw a giiphiapiya)* (al Ankabūt 69).

Na so pman so manga surah a initoron sa Madinah na mammlpl ko kapkhaaloy ron o jihād a rakhs a adn a titinsn iyan on a mattndo a bontal iyan a skaniyan so kathidawa a kambonoay”.

Sii ko Surah al Baqarah na so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *(Inipaliogat rkano so kambonoay a skaniyan na ipkhagowad iyo, na adn a ipkhagowad iyo a shayi a skaniyan i mapiya rkano, a go adn a pkhababayaana iyo a shayi a skaniyan i marata rkano, so Allāh i Mata’o a skano na da’ a katawan iyo)* (ayat a 216).

Na sii ko Surah Ali Imrān na: *(Antaa ka ba niyo initung a zold kano ko Sorga’ a da pn katokawi o Allāh so siran oto a minjihad siran a pd rkano a go katokawan iyan so manga papantang)* (ayat 142).

Na sii ko Surah an Nisā na: *(Pakithidawa sa lalan ko Allāh so siran oto a iphamasa iran so kaoyagoyag ko doniya ko akhira na sa taw a makithidawa’ sa lalan ko Allāh na go mabono’ odi’ na makadaag na matatankd a mbagan ami skaniyan sa balas a mala)* (ayat 74).

Na sii ko Surah al Māidah na: *(Hay miamaratiaya sa taw a mbasowi’ a pd rkano (mmortad) ko agama niyan na tankd a adn a ithalingoma o Allāh a pagtaw a pkhababayaana iyan siran, a go pkhababayaana iran skaniyan, a manga llmk ko miamaratiaya a manga babasng ko manga kafir a gii siran phrang sa lalan ko Allāh sa da’ a ikhalk iran a insoya’ a phanginsoya’...)* (ayat 54).

Na so Surah al Anfāl na langon dn pzogo ko kapakithidawa, a go inisogo iyan so kapanatap on, a go payagan o kadaklan ko manga kokoman iyan, na sabap roo na kinowa skaniyan o manga Muslim a miangaoona – a sii kiran so kasosoat o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) – a aya iran pmbatiyaan lalayon ko manga gawii ran a go sii ko gii ran kapakithidawa sa pmbatiyaan iran anda dn i kapanagompot o kambonoay sa komarab so apoy niyan, a madadalm sankoto a surah so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *(Go pagiasa’i niyo sira sa miangaga niyo a pd sa bagr a go so kakhoda sa koda a iphangangalk iyo skaniyan ko rido’ay o Allāh a go rido’ay niyo ...)* (ayat a 60). Go so

katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Hay Nabi pangoyat inka so miamaratiaya ko kapakimbono'ay...*) (ayat 65). Go so salakaw roo a pd ko manga ayat a sasakawn.

Go datar oto so Surah at Tawbah, a ndodon so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Pakithidawa kano ko siran oto a di ran paparatiayaan so Allāh a go di pn so alongan a maori...*) (ayat 29). Go so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Lalakaw kano sa kakasag a go kabokl a go phrang kano sa nggolalan ko manga tamok iyo a go so manga ginawa niyo sa lalan ko Allāh, ka gioto rkano i mapiya amay ka miaadn kano a katawan iyo to*) (ayat 41).

Go so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Mataan a so Allāh na piamasa niyan ko miamaratiaya so manga ginawa iran a go so manga tamok iran sa mataan a rk iran so Sorga', gii siran makithidawa' sa lalan ko Allāh sa pphakabono' siran a go pphangabobono' siran, kapasadan a inipaliogat iyan sa ginawa niyan a thitho a bnar a matatago' ko tawrah a go so al Injil a go so Qurān, na antai makalawan sa katoman sa pasad a di so Allāh, na kababayaan iyo so dagangan iyo a so piphasa niyo a gioto so kapagontong a mala')* (ayat 111).

Go so Surah Mohammad a so pmbthowan pn sa surah a kambonoay, na ndodon so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Amay ka mabalak iyo so siiran oto a manga kafir na tidawa niyo so manga lig iran...*) (ayat 4).

Go so Surah as Saff, na ndodon so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Hay so miamaratiaya ba ko skano pnggonanaowa sa dagangan a khilidas kano niyan sa siksa' a masakit * Paratiayaa niyo so Allāh a go so Sogo' iyan a go phrang kano sa lalan ko Allāh sa nggolalan ko manga tamok iyo a go so manga ginawa niyo ka gioto i mapiya rkano amay ka miaadn kano a katawan iyo to*) (ayat 10-11)

Sa datar anan a pphakarayag rki tano so kiaawidn a akal o Qurān ko btad o jihād a go so kaphagisaya on a go so kipphangoyatn on, a go sii ko sabaad a manga darpa na iphropa niyan sa so jihād na skaniyan dn so kaoyagoyag, sa datar o kiaaloya on o manga pananafsir sii ko katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Hay so miamaratiaya smbaga niyo so Allāh a go so Rasūl igira tiawag kano iran ko nganin a phakaoyag rkano...*) (ayat 24)

Pitharo o al Imām al Fakhr ar Rāzī a inikalimo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko tafsir iyan ko oriyan o kiaaloya niyan ko sabaad a manga bontal sii ko maana o katharo iyan a: (*ko nganin a phakaoyag rkano*) na so kadaklan na aya kpit iran on na aya bantak roo na so jihād, oriyan iyan na inaloy niyan sii ko sabap a kiabthowi sa jihād ko kaoyagoyag sa madakl a bontal a alowin tano so dow a on timan a:

Paganay ron: Na so kalobay o isa ko dow a mridoay a giithidawa na kaoyagoyag o isa on a mabagr. Sa so btad o manga Muslim na pphakabagr a go pphakala sabap ko jihād iran ko manga kafir.

Ika dow a: Mataan a so jihād na sabap o kakhaparoliya ko kashahid, a so khawajib iyan so kaoyagoyag a tatap.

Pitharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Go di nka iitonga so siran oto a miangabobono' siran sa lalan ko Allāh a miamatay siran, ogaid na manga oyagoyag siran sii ko Kadnan iran a phrizkhiyan siran*). (Ali Imrān 169)

Pitharo Ibn al Qayyim ko kaharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*ko nganin a phakaoyag rkano*) a aya maana oto na so kathidawa a so iniporo kano o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) misabap on ko oriyan o kapakadadapanas iyo a go piakabagr kano niyan ko oriyan o kalobay niyo, a go miarn kano niyan ko ridoay niyo ko oriyan o kappgsa iran rkano.. sa giankanan a

katharo na pianothol iyan a phoon ko Urwah bin az Zubayr, oriyen iyan na pitharo iyan a: Pitharo o al Wāhidī a so kalankapan ko manga ulama ko tafsir na so maana o (*ko nganin a phakaoyag rkano*) na skaniyan so jihād a gioto i katharo o Ibn Ishāq a go pinili skaniyan o kalankapan ko manga ulama ko tafsir.

Inosay o Ibn al Qayyim ankai a manga katharo sa pitharo iyan a: So jihād na pd ko lbi a mala a phakaoyag kiran sii ko doniya, a go sii ko kaoyagoyag ko kobor (al barzakh) a go sii ko akhirat.

Sa so sii ron ko doniya na kagiya so bagr iran a go so kakhapgsa iran ko ridoay ran na misabap ko jihād.

Na sii pman ko al Barzakh na so kiatharoa o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko: (*Go di nka iitonga so siran oto a miangabobono' siran sa lalan ko Allāh a miamatay siran ogaid na manga oyagoyag siran sii ko Kadnan iran a phrizkhiyan siran*). (*Ali Imrān 169*)

Na sii pman ko akhirat na kagiya so kipantag o manga mujāhidīn a go so manga shahīd ko kaoyagoyag on a go so manga limo on na lbi a mala a di so kipantag o salakaw kiran.

Sa datar o khiphropan o Qurān ko jihād sa skaniyan na kaphasai ko pagltan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a Maporo a go Mala a go so It o Muslim, a gioto so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Mataan a so Allāh na piamasa niyan ko miamaratiaya so manga ginawa iran a go so manga tamok iran sa rk iran so Sorga' a gii siran makithidawa' sa lalan ko Allāh...*). (*at Tawbah 111*)

So Maana a Langkap o Ayat a Maporo:

Pitharo o al Maragi a inikalimo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: Gianan na pangoyat a phoon ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko jihād sii sa lbi a mapiya a go matanos a bontal, sa kiabayaan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a kabalasi niyan ko miamaratiaya ko kinibgan iran ko manga ginawa iran a go so manga tamok iran sii ko lalan on, sa pakipmbagian iyan kiran so Sorga a skaniyan so ingd o manga limo a go so kasosoat a tatap a tanitiyasa – pangalimo oto a go sakasakaw a phoon ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) – sa ropaan o taw a miphasa sa shayi a rk iyan sa inibgay niyan ko salakaw ron.. sa aya iniphasai niyan na so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na aya piphasa na so kibgan ko ginawa a go so manga tamok.. na aya arga na so nganin a da a mata a miakailay ron a go da a tangila a miakaontaling on a go da mititik sa poso a manosiya, sa bialoy o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ankanan a kapasadan a kiaphasai a midadakat sii ko langowan o manga kitab a phoon sa langit. Sa sii sankanan so pithamanan a mala a laba a go so kapagontong a mala, sa langon dn oto na kapdi a phoon ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go sakasakaw ko manga oripn iyan a miamaratiaya a skaniyan i makamimilik ko manga ginawa iran, ka skaniyan i miadn on, a go so manga tamok iran a skaniyan i rominizki kiran on.

Sa piakaona o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so manga ginawa sii ko manga tamok sa mianagipoon ko lbi a maporo, a go so da a sambu iyan amay ka mada, sa pitharo o oto o Abū Hayyān sii ko al Bahr. (kapasadan) gioto na masdar a aya maana niyan na piagtadan iyan siran sa kapasadan.

(*kabnar*) a ropaan oto o masdar ko basa arab.

(*sii ko at Tawrah a go al Injil a go al Qurān*) pitharo o an Nasafī a skaniyan na dalil a mataan a langowan a taw o agama na siogo siran sa kapakithidawa a go bigan sira on sa kapasadan a mapiya – go inioman iyan on – a go da a khailay nka a pangoyat sii ko jihād a lbi ron sa kapiya.

(*go anta'i lbi a makatotomana' sa pasad a di so Allāh*) pakaiza sa bontal a katankd (istipham taqrīr) a aya maana niyan na da a isa bo a lbi a makatotomana sa pasad ko inibgay niyan a pasad a ba niyan kalawani so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).

(*na kababayan iyo*) pitharo al Qurtubī a: Payaga niyo so kiababaya sabap roo, so so katharo a "al Bishārah" na skaniyan so kapayaga ko kiababaya sii ko thothol a mapiya.

Pianothol o al Fakhr ar Razi a phoon ko al Hassan a pitharo iyan sankai a ayat a: Pamaking kano! A rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a kapamasa a makalalaba, a go timbangan a makappnd, a iniphasai niyan on a langowan a mumin, ibt ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ka da a isa bo a mumin ko liawaw o lopa inonta a miakasold sii sankai a kaphasai.

Pianothol o an Nasafī a: Somiagad a mama a arabi (arab sa lomang) ko Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a pmbatiyaan iyan ankai a ayat, na pitharo iyan a: Kaphasai a ibt ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ka makalalaba a di ami mbarnkasn, a go di kami phangni sa kabarnkas iyan, na lominiyo ko kathidawa na miashahid on.

Pitharo o al Fakhr ar Razī a giankai a ayat na romarankom sa madakl a sosonan a manga tankdan a siran so:

Paganay ron: So katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*mataan a so Allāh na piamasa niyan...*) sa aya miamasa na so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a masosoti ko kapamokhag a go so kandonsiyan, sa gioto i paganay a tanda ko kiabagr a go kiatankd o kapasadan a kaphasai.

Ika dowā: Biathk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so kizampayin iyan sankai a balas sa nggolalan sa kaphasa a go kapamasa, sa gioto na kabnar a mababagr.

Ika tlo: So katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*kapasadan a patoray ron*) sa so kapasadan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na bnar a tankd.

Ika pat: So katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*bnar*) a gioto na so kiabagra ko kamamataani ron.

Ika lima: So katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*sii ko at Tawrah a go sii ko al Injil a go so al Qur'ān*) sa minggolalan oto sa okit a kiazaksii o langowan a kitab o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so langowan o manga nabi a go so manga rasul sii sankai a kiaphasai.

Ika nm: So katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*anta'i a lbi a makatotomana sa pasad a di so Allāh*) gioto so sindadan o tarotop a kiabagr iyan.

Ika pito: So katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (*Kababayaan iyo so kapasadan iyo a so piphasa niyo skaniyan, a gioto so kapagontong a mala'*) a gioto so kiapakasndada ko kiabagra on.

Sii ko along ankai a ayat na pitharo o i Sayed Qutb a: Mataan a giankai a titayan a mala na pzawaaan iyan so kamataani ko kapakathotompok o miamaratiaya ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so kamataani ko kapasadan a so inibgay ran skaniyan sabap ko kiamuslim iran ko lagaday o kaoyagoyag.

Sa taw a phasaan iyan ankai a dagangan a go initoman iyan na skaniyan so miamaratiaya a bnar a so pnggolalan on so ropaan a miaratiaya (mumin) sa khapayag on so kamataani ko paratiaya, na odi gioto na skaniyan na tontot a mangingnindaw sa kambnara on a go kathankda on.

So kamataani sankai a pasa iyan - odi na giankai a kiaphasai sa datar o kinibthon on o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa sakasakaw a phoon rkaniyan a go kalbihan a go kapdi - na

mataan a so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na sabnar a inisnggay niyan a rk o ginawa niyan so miamaratiaya a go so manga tamok iran, sa piananamokan iyan siran, sa da dn a mialamba kiran on a shayi... a go da dn a miasama kiran a khapakay a lambaan iran a di ran pnggaston ko lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).. go da a mialamba kiran a kazamili a go kambayabaya sii ko imbgay ran a go so plambaan iran.. di, ka mataan a gioto na dagangan a miaphasa dn, a rk o miamasa on so kapnggiragiraya niyan on sa sa dn sa kabaya iyan sa ayon ko nganin a ithgl iyan a go ayon ko thamanan iyan, sa da dn a rk roo o miphasa a kapaar a rowar sa kaphannkayos iyan ko lalan a itotolad sa di dn phaningidingil a go di dn magiza a go di dn phamawal, ogaid na phangongonotan a go pthapapay, sa aya arga na so dn so Sorga, na aya lalan na so jihād a go so kapakithidawa na aya kaposan iyan, na so kapakataban odi na so kashahid.

Na sa taw a phasa sii sankai... sa taw a itaros iyan so kapasadan ko kiaphasai... sa taw a miasoat ko arga... a go inibgay niyan so piamasa a go tomioman, na skaniyn so mumin, so manga mumin na siran so miamasa kiran so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na piphasaan iran, na pd sa limo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a kiaadni niyan ko dagangan sa arga, na oda oto na skaniyan i migay ko manga ginawa a go so manga tamok, a go skaniyan i khirk ko manga ginawa a go so manga tamok, ogaid na siakaw niyan ankai a manosiya sa bialoy niyan skaniyan a khabaya sa arga, go inisakaw niyan on sa bialoy niyan skaniyan a pnggtas sa kapasadan a go gii niyan pakanggolalann – sa siran dn i mindolona a go so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) – a go siyakaw niyan sa inisankot iyan skaniyan ko manga kapasadan iyan sa bialoy niyan so kathomana niyan on a aya taks o kamamanosiyai ron, na so kambarnkas iyan (a manosiya) na aya taks o kiambasowi iyan ko doniya a binatang, sa datar o kiabaloy niyan ko lalan o isipan a go so balas a skaniyan so kabarnkas odi na so katoman.

Mataan a skaniyan na kaphasa a piakalklk – a da a sankaan on – ogaid na skaniyan na matatago sii sa lig o langowan a phakagaga on a di ron dn khapokas inonta bo o misabap ko kaolog o paratiaya niyan.

Amay ka so Qurān a sasakawn na miapayag so manga ayat iyan a go so manga surah niyan sii ko kaphrinayaga ko bandingan ko jihād sa ropaan a mapayag, na mataan a so Sunnah o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na inirokot iyan ankanan a jihād sa rokotan a mala, sa pianothol o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a so jihād na skaniyan i pondiyong o monara o Islam sa pitharo iyan a: (...a pondiyong o monara niyan na so jihād...).

Go da a inadn iyan a galbk a khatimbang iyan so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), sabnar a inizaan so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) o: Antonaa i phakatimbang ko jihād? Na pitharo iyan a: Di niyo skaniyan khagaga, na kiasoy ron o pphangingiza sa miakadowa odi na miakatlo, na langon dn oto na gii niyan tharoon a: Di niyo skaniyan khagaga, oriyen iyan na pitharo iyan ko ika tlo a: *Aya ibarat o mujāhid sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na datar o giiphowasa a giimanambayang a giimananankopan sa nggolalan ko manga ayat o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a di indaplak ko sambayang go di pn ko poawasa sa taman sa di makambalingan so mujāhid sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) (pianothol i Muslim).*

Go pianothol o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a mataan a so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na ipphoro iyan so oripn sa nggolalan ko jihād sa manga pankatan a da a khisampay ron a okit a salakaw ron a pd sa galbk. Phoon ko Abū Saīd al Khudrī a: *Mian'g akn so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a gii niyan tharo'on a: Sa taw a masoat ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a Kadnan, a go so Islam a agama, a go so Mohammad a Sogo' na miawajib on so Sorga', na miammsa on so Abū Saīd, na pitharo' iyan a: Kasoy anka rakn skaniyan hay Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na kiasoy niyan on oriyen iyan na pitharo' iyan a: Go adn a salakaw ron a ipphoro' iyan misabap on so oripn sa magatos a manga pankatan sii ko*

Sorga' a aya pagltan o dow a pankatan na datar o pagltan o langit a go so lopa'. Na pitharo' iyan a: Antonaa skaniyan hay Rasūlullāh? Na pitharo' iyan a so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) (pianothol o Imām Muslim).

Sabnar a miaadn so kaoyagoyag o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ipoon ko poonan iyan na taman ko kaposan iyan a maririnkit a makathotompotompok a pd ko jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى). So phamariksa ko manga kitab a Sīrah na khatoon iyan a so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na miakapangpd sa kathidawa sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa dow polo a go pito a kathidawa (gazwah) a go somiogo sa manga ronda a sondaro (sariyah) sa pat polo a go pito a ronda.

Go pitharo iyan a: Ibt ko makapapaar ko ginawa ko ka o da a manga mama a pd ko manga mu'min a di phakapiya so manga ginawa iran a kapakathalimbagak iran rakn – a go da' a khatoon akn a ithanggong akn kiran – na di ako thalimbagak sa isa a ronda a makiptidawa' sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), ibt ko makapapaar ko ginawa ko ka miazimalaw akn a mabono' ako sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), oriyān iyan na oyagn ako oriyān iyan na mabono' ako, oriyān iyan na maoyag ako, oriyān iyan na mabono' ako, oriyān iyan na maoyag ako oriyān iyan na mabono' ako (pianothol i al Bukhārī).

Go pitharo iyan a: Sa taw a matmo niyan so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a da' a rarad on a pd sa jihād na matoon iyan so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a adn a matatago' rkaniyan a kabinasa (pianothol i at Tirmidī).

Phoon ko miaona a pd ko manga titayan a go so salakaw ron, na pphakarayag sa mapayag a mataan a aya waraan ankai a agama na so jihād, a go skaniyan i missnggay a paratobowan o Ummah Islamiyyah, sabap roo na da skaniyan dn bagakn o manga Muslim a go da iran ndaraynonn sii ko apiya antonaa a masa a pd ko manga masa iran – ko da pn ankai a masa a kapapantagan – sa taman ko manga ala a ulama a go so manga gii kiran magawliya (thasawwuf), na miaadn siran sii ko maporo a kapniniyawa ko giikapagiyasa sa amay ka mananawag so pphananawag ko jihād na maadn siran a sii ko manga saaf a paganay a pd o manga batalo.

Sa miaadn so Abdullāh Ibn al Mubārak – a so mala a ulama ko fiqhi a barasimba – a giimamangpd ko kadaklan ko manga masa niyan ko kanjihad, sa miaadn so al Badr al Aynī a ulama ko fiqhi (faqīh) a go pahahadith (muhaddith) a miosay ko sahih o al Bukhārī a giimakithidawa sa saragon a go pphangndao sa katao sa saragon a go giimnayhajji sa saragon. Sa miaadn so al Imām as Shāfiī a biaksa ko kapamana sa so sapolo a pana iyan na di dn kharibat ko kapphakasogat iyan.

Sa datar oto a miaadn so manga ulama a miangaona a miasoat so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii kiran, na anda so Ummah Islamiyyah imanto sankanan a thotholan?

Oway, anda so Ummah Islamiyyah imanto sii ko tindg o jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى)? A so bialoy skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a Maporo a go Mala a toos a pakaasal ko manga toos iyan, a go onayan a mala sii ko giikambalaya ko katataragombalay niyan a go so katatatap o kaaadn iyan? A go sabap o kiatindos iyan ka an mabaloy a saksi sii ko manga pagtaw.

Pitharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a gii niyan imbitiarai so Ummah Islamiyyah a: (Go njihad kano sii ko Allāh sa thitho a kanjihad, skaniyan so tinindos kano niyan a go da' a inadn iyan a patoray rkano sii ko agama a pd sa maragn, a agama o ama' iyo a Ibrāhīm, skaniyan so bithowan kano niyan sa manga Muslim sa miaona, a go sii sankā'i, ka an mabaloy so Rasūl a saksi' rkano, a go mabaloy kano a manga saksi' ko manga taw...). (al Hajj 78)

So Qurān na bathk sii sankai a titayan a mataan a so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na paliogat ko manga Muslim, sa datar o kinipaliogatn iyan kiran ko sambayang a go so kaphowasa a go so zakat a go so Hajj. sa siawaan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so pagns sankai a kinipaliogatn iyan on a go so ongangn sankoto a kiawajiba niyan on a so inipatoray niyan ko manga Muslim sa piayag iyan kiran a mataan a skaniyan na tinindos iyan siran a go pinili iyan siran a salakaw ko manga taw ka an siran mabaloy a manga pipiya ko manga kaadn iyan a go khisasarigan ko Sharīah niyan a go manga khalifah niyan ko lopa iyan, a go phamangwaris ko Sogo iyan sii ko panolon iyan. (Hassan al Banna).

“Go so ayat – a miaona – na tinimo iyan a langowan a manga sosonan a kanjihad a go so manga pinto iyan. Ko kapakithidawa ko ridoay a go so kapagiasa sankoto, a go so kibgan ko tamok a go so ginawa, a go so kapranga ko manga baya a ginawa a go so kapranga ko shaytan, a go mararankom iyan so kanjihad sa katharo a go kambilangataw a go kapamimikiran a go kandato a go kakhaoyagan.. jihād a tarotop a kharankom iyan so gaga o ummah langon, a go kharankom iyan so manga kapasang iyan a go so manga bagr iyan, sa gioto i pakaasal o maana o jihād a so: Kaantona ko kapasang a go so gaga. Go skaniyan na maana a tatap a mammts a di dn tharg.

Na so jihād sankanan a maana a romarankom na paralo a tinanggisa (fardh ayin), na so pman so kapakithidawa – a skaniyan na soson a pd ko manga soson o jihād – na skaniyan na paralo a ampl (fardh kifāyah) a go di khipaliogat sa tinanggisa inonta bo sii ko manga btad a phakatalingoma:

- 1- I gira miakambaratmowa so dow a saaf o Muslim a go so manga kafir.
- 2- Amay ka gomobat so manga kafir sa soldan iran so kawali o manga Muslim a go so ingd iran, sa miawajib ko manga taw ron so kanjihad.
- 3- Amay ka mananawag so dato o manga Muslim ko kapakithidawa na wajib so katabangi ron.

So Jihād na patoray sabap ko Kapakatindg o Panolon a go so Kakhatatap iyan, a go skaniyan na okit a pd ko manga okit iyan:

So agama Islam na kalankapan a rabray sa pantag sa kapakamaradika o manosiya sii ko lopa phoon ko kathaoripn ko manga oripn, sa nggolalan oto ko kapakalankapa ko katotohani ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa skaniyan bo, a go skaniyan bo i mimbial ko manga kaadn.

Aya maana oto, na so kapakalankapa ko garobat a rankom sii ko kapkhokom o manosiya sii ko langowan a manga bontal iyan, a go so manga ropaan iyan, a go so manga btad iyan, a go gioto so kasopak a tarotop sii sa langowan a btad sii ko pirikharikhaban o doniya a aya pkhokom on na so manosiya sa ropaan a pd ko manga ropaan.

Sa pakatindgn so kadato o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko lopa, sa ponasn so kadato o manosiya, a go ginsingn so kadato phoon ko manga taw a giasab iran, sa pakandodn ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa skaniyan bo, sa aya makandato na so Sharīah Islamiyyah sa skaniyan bo, sa langon dn oto na di khatarotop oba aya bo a zanai na so kapanampay a go karinayag ka kagiya so manga taw a giiphaapaar ko lig o manga manosiya a inagaw iran so kadato o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko lopa na di ran iphangonot i ba iran mibgay ankoto a kapaar sa ba giya bo a kanggolalan iyan sa kapanampay (tablīg) a

go karinayag, ka o giyo to na sayana a malbod so manga galbk o manga Sogo a sii kiran so kalilintad, sii ko kaphakamoayana ko agama o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko lopa.

Oriyan oto na di dn khapalagoyan sii ko Islam a kalontana iyan sii ko lopa sa kaphonasa niyan sa langowan a btad a sosopakn iyan so minioma niyan a Islam, sabap roo na minipatoray ron a kazmpanga niyan ko langowan a bagr a go basal a mabagr a so pakapthaoripnn iyan so manosiya sii ko salakaw ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), a so khaalangan iyan siran sa ba iran mang so payagan o Islam a go so toroan iyan, a go kagiya an iyan mapakatindg so atoran iyan a kaphagingd a go kakhaoyagan a go kandato a so ppharon iyan ko kaokhaog a kapakamaradika iyan a go makalontana sa kabokaan sa sankot.

Go da maadn o ba pd sa bantak o Islam a go di pn pd ko galbk iyan o ba niyan tgla so manga taw ko kaparatiayaa iran ko paratiaya niyan, ogaid na skaniyan a Islam na aya babantakn iyan sii dn sa paganay na so kaponas o manga atoran a go so manga parinta a aya kapopoonan iyan na so pamikiran a kapkhokoma o manosiya ko izik iyan a manosiya, a go so kathaoripn o manosiya ko izik iyan a manosiya, oriyen iyan na so Islam na mbokaan iyan so pizakatawan a manga maradika siran ko kamataani ron sa kaphamili iran sa paratiaya a so khabayaan iran sa nggolalan ko pili iran ko oriyen o kiaankat o gimpis a kandato sii kiran, a go sii ko oriyen o kianga iran ko payagan a masindaw a pantag ko manga niyawa iran a go so manga akal iran.

Na so taw a katawan iyan so waraan ankai a agama na khasabot iyan a pd iyan so kawawajib o kapakalontana a kaokhaog o Islam sii ko bontal a kanjihad sa nggolalan sa gomaan a pd iyan so kanjihad sa nggolaaln sa karinayag a go khasabot iyan a gioto na da maadn a kaokhaog a kalinding sii ko maana niyan a masimpit a so pzabotn imanto ko katharo a kathidawa a linding – sa datar o kasasabota on o siran oto a manga taw a tiaban siran ko kasaromag iyan ko akal a go so niyawa sa kassmpanga iran ko gimpis o kamamasan a btad, a go sii ko hadapan o gobat o manga taw a miamanginsbangan (orientalists) a mangikmat sa iphropa iran so kaokhaog o jihād sii ko Islam – aya mataan na miaadn a kaokhaog a karompok a go kalontana sa pantag sa kaphakamaradikaa ko manosiya sii ko lopa sa nggolalan sa manga okit a makatitinki ko langowan a manga katampar o btad o kamamanosiyai.

Pitharo i Ustād Adnān an Nahwī a: Ski tano – a langowan a pagtaw o Islam – na di tano khabayaan so kathidawa sa pantag bo sa kambonoay, a go di pn o ba pantag bo sa kapholang. A go datar oto a kna tano o ba ridoay o isa a pd ko manga manosiya sii ko kapakapoon iyan, ogaid na adn a rk tano a manga ridoay ko lltl o manga taw, a siran oto so manga taw a manga ridoay o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), a siran oto so pmbiyag ko sorazab o kathidawa, a go phlalakaw siran ko lopa sa kapaminasa, a go pziksaan iran so manga taw sabap ko paratiaya iran a go phagalangan iran so lalan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى). So mumin na phannkayos ko panolon iyan sa giinjihad ka an iyan maola

so okor o marata a go so kapaminasa a go mapadng iyan so apoy o kaphringasaa ko Muslim sabap ko paratiaya niyan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), sa makataros so panolon a Islam a phkhdgn iyan so lalan iyan, na amay ka somanka siran, sa pnggalbkkn iran so kapakakadga ko apoy o fitnah a go so kaphaminasa ko lopa, na mataan a da dn a kakhalidasi ko kambonoay, sa datar o gii ran on katharoa a aya kaposan o bolong na so kapagiyawa on ko apoy.

“So jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na kna o ba antap a mablag ko panolon sii ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), ogaid na mizosophon on a go mikakampt on sa tarotop, sa khaadn so kathidawa sa pantag ko dawah a go itharg sa pantag ko dawah, na sabap roo na skaniyan a jihād na okit a pd ko manga okit o kapanolon sii ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), a go

bagr a pd o manga bagr iyan sa pantag sa kiliyo o manga taw phoon ko kapzimbaa iran ko izik iran a oripn, sa makasong siran ko kasimbaa iran ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a isaisa. A go kagiya an makatnkayos so sarapiyag a mumin sa misampay niyan so dawah sa nggolalan ko langowan a bagr iyan, a go makalintad so lalan iyan sa taman sa mabaloy so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a aya lbi a maporo.

A go skaniyan a jihād na okit a pd ko manga okit o kasiyap o panolon, a go so kapalihara o panolon, a go so kasiyap o manga Muslim ko manga ginawa iran, a go so manga ingd iran, a go so manga kakawasaan iran, a go so sostonan iran, a go datar oto a skaniyan a jihād na okit sa pantag sa kisonggod o dawah sii ko lopa sa taman sa makasampay ko manga taw sa kalangolongan, sii ko masa a di phakanggay a gona so ongangn a go so thoma a mapiya, a go di phakaampl so kaphrang a katharo (kapamando) a go so karinayag, go sii ko masa a pagalangan so panolon sii ko apta iyan, a go khlban on so manga lalan sa di niyan kapakaokit a go pnggalbkn so manga panamar sa pantag sa kaphkhla on sa kadaan sa napas.”

“Sa amay ka mapokas so kathidawa – a so skaniyan na ropaan a pd ko manga ropaan o jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) – sii ko dawah sa nggolalan sa ropaan odi na so salakaw ron, a go amay ka mapakada iyan so manga antap iyan a paratiaya a go so manga paratobowan iyan a katotohani na sabnar a miadadas iyan so kamamataani ron a go so thitho a btad iyan, sa mimbalooy a kathidawa a datar dn o giikathitidawa o manga taw sii ko lopa, a kapanalimbot a go kapamaba a go kapangagaw sa ingd a go kathaban sa tamok a go manga kasalaan a go kapmaratabat a jāhiliyyah, a so Islam sii sankoto na angiyas on sa langowan a angiyas.

So Jihād a Islam na da a Kapamaba on:

Gowani a maadn so antap o jihād sii ko Islam a lbi a mapiya a antap, na miaadn so okit iyan a datar oto a lbi a lompiyo ko manga okit, sabnar a hiaram o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so kapamaba sa pitharo iyan a: *(Go pakithidawa’ kano sii ko lalan ko Allāh ko siran oto a gii siran rkano makithidawa’ go di kano phamaba’, ka mataan a so Allāh na di niyan khababayaan so manga taw a tamaba’)* (al Baqarah 190).

Go inisogo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so kapaginontolan ko ridoay, sa pitharo iyan a: *(...Go di kano mapakandosa a rarangit sa isa ka kawm sa di kano makapaginontolan, paginontolan kano ka skaniyan i lbi a marani ko kalk ko Allāh...)* (al Mā’idah 8).

Sa datar oto a inisapar iyan so kandorat sa pasad, sa pitharo iyan a: *(Amay ka adn a ikawan ka sa isa ka kawm a kandorat sa pasad na romag anka kiran so kapasadan sa katokawan iran so kiabarnkas iyan sa mlagid kano ron, mataan a so Allāh na di niyan khababayaan so manga padodorat sa pasad)* (al Anfāl 58).

“So manga Muslim ko masa a gii ran kapakithidawa sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na di siran phamaba, a go di siran phanalimbot a go di siran pthabowakar a go di ran pthabann so manga tamok, a go di ran ndiamann so manga shayi a pagaadatan, siran ko manga kathidawa na manga pipiya siran a giimakithidawa a go datar oto a sii ko kapakiphasada iran sa kaplintada na mapiya siran i katoman.

Phoon ko Buraydah a miasoat on so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: Miaadn so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a igira tomindo sa amir (olowan ko sondaro) odi na sii ko salompok a ronda (sariyyah) na iwasiyat iyan on ko katndo iyan so kalk ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so manga pd iyan a pd ko manga Muslim sa mapiya, oriyan iyan na tharo on iyan a: *Pakithidawa’ kano sa ingaran o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى),*

pakimbono'ay kano sa nggolalan sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), pakithidawa' kano ko taw a siopak iyan so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), pakithidawa' kano sa di kano phakasobra abgo di kano pndorat abgo di kano khowa sa diyaman ko miapatay niyo a go di kano mbono' sa wata a maito' (pianothol i Muslim).

Anda ankai a limo phoon ko gobat o manga taw a manga donsiyan, a go so manga garobat iran a piakasingay, a go anda so kitaban iran a lankap ko manga ingd phoon sankai a kaontol o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a rankom?.

Pd ko Paratobowan o Jihād a skaniyan na sii sa Lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى):

So taw a pndirogod ko kitab o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na khatoon iyan a so katharo a sii sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) "fi sabilillāhi الله في سبيل الله" na pkhowa sa maana a madalm a go maana a maolad, sa sii ko kalaan ko manga ayat o Jihād na pphakaoma so lapiyat a "al Jihād الجهاد" a kasosompatan sa "fi sabilillāhi الله في سبيل الله" odi na "fillāhi الله في" odi na "finā فينا".

Pitharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: (...Go phrang kano sabap ko manga tamok iyo a go so manga ginawa niyo sii sa lalan ko Allāh...) (at Tawbah 41).

Go pitharo iyan a: (Go phrang kano sii ko Allāh sa thitho a kaphrang on) (al Hajj 78).

Go pitharo iyan a: (Go so siran oto a miphrang siran rkami, na tankd a thoroon ami siran ko manga lalan rkami) (al Ankabūt 69).

Na amay ka da makambowat so datarai a katharo na mataan a khaadn a masasabot on sa arang a khatatap so jihād sii ko Islam a jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa ron bo, sa kna o ba sii sa lalan a shayi a salakaw.

Sabnar a inizaan so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) makapantag ko mama a giimakithidawa sa kawaraw, a go giimakithidawa sa kapakiilaylayin, o anda roo i sii sa lalan ko Allāh □? Na pitharo iyan a: *Sa taw a makithidawa' sa pantag sa an mabaloy so katharo' o Allāh a skaniyan i lbi a maporo' na skaniyan i sii ko lalan ko Allāh.*

"So jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na pantag sa an matankd so sostonan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a makamoayan ko lopa, a go makalankap so kadato iyan ko manga manosiya, a go mikokom so Sharīah niyan ko kaoyagoyag ka an kamataani so mapiya a go so kaompiya a go so kapakaozor o manosiya a gioto i ropaan o sagorompong a miaratiaya a so pphiliin iyan a Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ka an iyan mapakang-golalan misabap on sii ko lopa so nganin a khabayaan iyan, a go siran na gii siran phrang sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go sii ko atag o pandi iyan, kna o ba sii ko lalan ko manga ginawa iran go kna pn o ba sii ko lalan o pagtaw iran, go kna pn o ba sii ko lalan ko ingd iran go ka pn o ba sii ko lalan ko soston iran a go kna pn o ba sii sa atag a apiya antonaa a pandi a salakaw. Ogaid na sii bo ko lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa pantag sa kapmataani ko sostonan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so kathankda ko kadato iyan a go so kinggolalan o kitaban iyan a go so kapakamoayan o kamapiyaan a rk o manosiya a lankap, sa mataan a siran na da dn a rk iran sii sankai a btad a mlk bo, a go da dn a kipantag on o manga ginawa iran, aya mataan na palaya dn oto rk a tolabos o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go sii ko lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa da dn a sakotowa iyan on a go da a tompok iyan on.

So Jihād a go so Bagr:

Da a sankaan a mataan a so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na mangingindaw sa bagr, a go aya dn a pangindaw niyan na langowan a bagr ko kiazosonan iyan a go so kiathibarang iyan. Sabap roo na iniawid a akal o Islam so kakowaa ko bagr sa taman

sa inisampay niyan ko pankat a kawawajib sii ko Ummah Islamiyyah ka kagiya so jihād na di khadianka o di ron misabap, na so nganin a di khatarotop so wajib o di ron misabap na skaniyan na wajib mambo a datar iyan, sa datar o kiatharoa on o onayan a kitab a Usūl.

So Islam na da niyan pakalipati ankai a katampar sii ko apiya antonaa a btad a pd ko manga btad iyan, sa bialoy niyan so bagr a aya niyan tanda sii ko langowan a manga atoran iyan a go so manga pangitaban iyan, a go bialoy niyan a paliogat a magigikb a pd ko manga patoray niyan sa da niyan bidaan ko kipapatoray o sambayang a go so powasa, a go da a atoran ko doniya a ba niyan siniyap ankai a katampar sa datar o kiasiyapa on o Islam.

Sa miakaoma oto a matatankd sa mapayag sii ko Qurān, sa miatoon on so kinisogoon iyan ko kapagiyasa sa bagr sa ropaan a paliogat, pitharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: *(Go pagiyasa’i niyo siran sa nganin a miagaga niyo a pd sa bagr, a go so kakhoda’ sa koda a iphangangalk iyo skaniyan ko manga rido’ay o Allāh a go manga rido’ay niyo a go adn a manga salakaw (a taw a rido’ay niyo) a kna o ba siran na di niyo siran katawan, a so Allāh i mata’o kiran, go so nganin a gii niyo manggasto a pd sa nganin sii sa lalan ko Allāh na ithoman rkano (so balas) iyan sa di kano dn khalalim) (al Anfāl 60).*

So Osayan o Ayat a Sasakawn:

Aya kapagiyasa na so kariparaa ko shayi sa pantag ko phakatalingoma, sa so kinisogoon o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko kaphagiyasa sa bagr na wajib a langowan a sipat sa akal a iphakabagr o Muslim na mapnggolawla niyan, sa da dn a imbagak iyan on a okit ko kakowaa ko bagr inonta a pnggalbkn iyan, sa so miaaloy a bagr na gioto so langowan a khasabapan ko kakhaparoliya ko bagr. Sa inosay oto o al Fakhr ar Rāzī sa manga bontal:

Paganay ron: Aya bantak ko bagr na skaniyan so langowan a phizoson a sandiyata a mabagr.

Ika dowā: Miakambowat a so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na biatiya iyan so ayat sii ko mimbar sa pitharo iyan a: *Tanodan a aya bagr na so kapamana’,* pitharo iyan sa miakatlo.

Ika tlo: Pitharo o sabagi kiran a so bagr na skaniyan so manga kota.

Ika pat: Pitharo o manga ulama ko basa a so bagr na mararankom iyan so langowan a nganin a iphakabagr ko kapakithidawa ko ridoay, a go so langowan a kasangkapan ko kapakithidawa a go so kanjihad, na skaniyan na mararankom o ptharoon a bagr, sa so katharo o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a so bagr na skaniyan so kapamana, na di niyan maphakada so salakaw ko kapamana a matatarima a pd on, sa datar o kiatharoa niyan sa: *So hajji na so kauquf sa Arafah,* go so katharo iyan a: *So agama na so kapamagosiaya,* sa di niyan maphakada so kakowaa ko salakaw ron, sa ba dn oto makatotoro sa so miaaloy na skaniyan na sagintas a onayan a di ron khablag, sa datar anan sii sankanan a kakowaa ko bagr.

Ptharo on akn a: Phakaogop sii sankai a maana so kiapakambowat o katharo a bagr (quwwah) sa bontal a di masasarino (nakirah) sa miarankom iyan a langowan a gomaan a katotokawan odi na khatokawan ko lagaday o masa a giimbagobago sa mararankom iyan so kapagiyasaa ko manga diplano a go so manga ala a timbak a go so manga ala a tanki... a go so langowan a gomaan a adn a rarad iyan a mala ko kathidawa.

Aya maana o kakhoda sa koda na pitharo o an Nasafī a skaniyan na ngaran o koda a so giiipagipat sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), sa pitharo o khi rk ko Tafsir a al Manār a so katharo a “ribāt” sii ko pakaasal o basa na so tali a iphagikt ko binatang, sa aya ptharoon a *ribāt al khayl* na so kataronkoa sankoto a manga koda a go so kapananamokana on sa pantag sa jihād.

Na aya maana o “(*iphangangalk iyo skaniyan*)” na iphakarondan iyo a go iziksa iyo ko manga rido’ay”, sa datar oto mambo sii ko al Qurtubī a go so Ibn Kathīr a go so al Marāgī a aya maana niyan kiran na so kapangangalk ko rido’ay.

Go aya maana o katharo iyan a: (*go adn a manga taw a salakaw a kna’ o ba siran*)” na pitharo o at Tabarī a siran so langowan a ridoay o manga Muslim a salakaw ko inisogo; ko Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so kidndgn kiran ko talikhodan iran, sa aya maontol san a kpit na so mitharo sa giankoto a manga ridoay na siran so manga munāfiq a somasaog siran ko manga Muslim a di siran makikilala sabap ko kapapayaga iran ko kamumuslimi kiran.

Pd sa hikmah ko kapagiyasa sa bagr na kagiya so manga kafir na amay ka katokawan iran a so manga Muslim na mapagiyasa siran ko kanjihad a go matatarotop iran so pizoson a sandiyata a go so manga kasangkapan ko kapakithidawa na giankoto a manga kafir na ikhalk iran so manga Muslim sa di ran khaprs so kagobata iran ko manga ingd iran, sa giankoto a kalk iran na adn a maphakambowat iyan a skaniyan so:

Paganay ron: So manga kafir na di ran khaprs so kasoldi ran ko ingd o manga Muslim.

Ika dowā: Amay ka makala so kalk iran ko manga Muslim na phakasonggod kiran oto sa kabgay ran sa bois (jizyah) sii ko manga Muslim.

Ika tlo: Go khasalak a khabaloy oto a phakatawag kiran ko kaparatiyaa iran ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sabap ko kapkhailaya iran ko kabagr o manga Muslim.

Ika pat: Di ran tabangan so kalangkapan a manga kafir ko kapnggarobata ko manga Muslim.

Ika lima: Khabaloy oto a sabap a iphagomarg o parayasan o ingd o Islam.

Giankai a ayat na makatotoro sii ko mataan a so kapagiyasaa ko langowan a soston a bagr a pd sa kapamana a go gomaan a go so kakhoda a go so salakaw ron na paliogat, ogaid na sii maapd ko paliogat a ampl.

Sii ko along ankai a ayat na pitharo i Sayed Qutb a: So Islam na ipzogo iyan so kapagiyasaa ko langowan o bagr sii ko kiazoson o manga barangan iyan a go so manga bontal iyan a go so manga okit iyan, di dn dowadowa ko Islam a kapakaadn iyan sa bagr a khilontana iyan ko lopa sa pantag sa kaphakamaradikaa niyan ko manosiya.

So Kipapatoray o bagr sii ko kasaromag iyan ko galbk ko Dawah a Islam na matitins sa manga btad:

Btad a paganay: So kapakasariig o siran oto a philiin iran ankai a paratiaya sii ko kamaradika iran sii ko kaphilia iran on sa di siran on marn a go di siran on alangan, a go di siran masiksa ko oriyan o kaparatiyaa iran on.

Btad a ika dowā: So kapangangalka ankai a bagr ko manga ridoay o Islam sa di ran dn mapamikir o ba iran phamabai so manga pagaadatan ko Islam.

Btad a ika tlo: So kisampay o kalk sankai a manga ridoay sa di ran mapikir so karna iran ko agama Islam a skaniyan na phlontana sa pantag sa kizampayin iyan ko katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko manosiya sii ko kalangowan o lopa.

Btad a ika pat: So karopta ankai a bagr ko langowan a bagr ko lopa a so pkhowaan iyan a rk o ginawa niyan so ropaan a kapangintohan a salakaw ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a Kadnan o manga kaadn.

Na sabap sa so Ummah Islamiyyah na ummah a barajihad, na wajib a mabaloy ankai a Ummah a mabagr ka an iyan magaga so khitindgn iyan ko galbk iyan a miasanday ron, sabap roo na inisogo o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko miamaratiaya a kabaloy ran a manga babagr, a go maparoli ran so langowan a khasabapan ko bagr, sa pitharo o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: *So mu'min a mabagr na tomo' a go lbi a pkhababayaan sii ko Allāh a di so mu'min a malobay. (pianothol i Muslim).*

Sayana a makapagiino so manga Muslim imanto sa kapakakowa iran sa langowan a sabap o kakhaadn o bagr, ka mababaak iran a atoran a doniya a go bagr a lankap a da a katawan iyan a rowar ko basa o bagr, sa wajib kiran a karna iran ko potaw sa datar iyan a potaw, a go mabalak iran so ndo sa lawan on a sobosobo, sa makithidawa siran ko bagr o kakhafir sa langowan a khagaga iran, sa dn sa kapasang iran, a go osarn iran so langowan a kiasawaan o knal o manosiya a inosar iyan on so katao niyan sii sankai a masa a pd sa gomaan a go igagama a go kapagiyasa a pantag sa kathidawa, sa di siran roo dn ndaraynon a go di siran on zanasana.

So manga Muslim na papaliogatan siran sa kabaloy ran a manga babagr a go timoon iran a langowan a khagaga iran a pd sa manga okit a bagr ka an siran mabaloy a ipkhasm a go ipkhalk sii ko lopa, ka an mabaloy so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a aya lbi a maporo, a go mabaloy so agama a tanan dn rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go manonompang on.

Giyanan a, sabnar a pinggalbk o manga ridoay o Islam sii ko kiazoson o manga ngaran iran a go so manga bontal iran a kalamanga iran ko bontal o jihād a Islam, na aya phakatondog on na so bontal o Islam a bnar sa taman sa miaparampang iran so manga taw, sa miakaapas siran sii sankai a paroparo iran sa kapakaapas a mala sii ko manga ingd iran, sa taman sa inisampay so btad roo sa mimbalooy so katharo a jihād sii kiran a makatotoro sa kbasng o waraan a go so parangay a go kabibinatangi a go kapakatoga sa rogo o manga angiyas.

Miaadn a pd ko manga okit iran a go so akal o manga okit iran, a go so kaphlamanga iran ko manga bontal o manga kamataan a oman tomaginting sa kang o manga taw so lagam o katharo a "jihād" na mapayag ko kailay ran a ropaan a sagorompong a pd sa manga taw a pphaminasa, a khibibindas sa pdang a komakarab ko manga rarb iran so apoy o kapmaratabat a go rarangit, a tomatarsik sa manga kotokoto a apoy so manga mata iran sa pantag sa kapamono a go kathaban sa tamok, a aya ipphlalis iran na so tawathawag a "Allāhu Akbar" sa sa dn sa khailay ran a kafir na pzikhmn iran sa pakaphamiliin iran ko kaphagislam iyan sa makalidas antaa ka mbadasan so tngo iyan sa pdang sa lomantap so olo niyan.

Pitharo i Abul Alā al Maudūdī a: So pman so kabibinasa o pamikiran tano a go so kabababal iyan na inisampay so btad sa giankoto a bontal a paltik a inaloy tano sa onaan na sabnar a minidkt rkitano, sa miasogat tano a kaya a go kazndit, sa miakambalingan tano a pphangni tano sa sndod sa taman imanto, sa pzambian tano so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), a go pphangalinn tano so katharo ko manga darpa iyan, sa gii tano kiran tharo on a: Da a kizosophon ami ko kathidawa hay manga dato, ka mataan a skami na pphamanolon a aya ipndolon ami na so agama o Allāh

(سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), a agama a kasasarig a go kalilintad sa nggolalan sa ongangn a go thoma a mapiya, sa ipzampay ami so katharo o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa datar o kipzampayin on o manga barasimba ko manga nasrani. Sa giyai i panolon ami sa di khasobraan a go di khakorangan.

So pman so pdang a go so kapakithidawa na mlindong kami ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) o ba adn a kizosophon iyan on. Inonta bo o ba tharoa a: Ski tano na dinimpisa tano a ginawa tano ko masa a kapamabai rkitano a isa a taw. Gioto pn na siagadan a manga ragon a manga atas. Na imanto pman na piayag tano so kapakaangiyas tano phoon roo. Na misabap roo na miaponas tano so jihād. Gioto so jihād a pkhararangitan a so gii ron nggalbkn o pdang so galbk iyan, sa taman sa di niyan marimorng so pamikiran iyo a go di kano niyan kaspokan sa torog ko manga igaan iyo. Sa da so jihād imanto a rowar sa kitatarosn ko panagontaman sa nggolalan sa katharo a go kazorat, na so pman so timbak a go so manga tanki a go so manga gomaan a go so salakaw ron a pd ko kasangkapan o kathidawa a go so kaosara on na skano i lbi ron a patot a go skano i taw niyan.

Giankai a bontal a so initogalin skaniyan o al Maudūdī na skaniyan i bontal a ontol a makaaayon ko btad o Ummah Islamiyyah sa tarotop, sa miabaloy tano a pkhailay tano so sabaad a pthontotn iran a manga taw siran o katao (giimamagolama) a iitong iran so rokon a kanjihad sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a makaliliyo to ko atastanggongan iran a kapagagama, sa pkhailay tano so manga sostonan o kapaganad sii ko manga ingd o manga Muslim a kaaawasan sa manga ayat a jihād a go so manga thotholan ko manga batalo ko Islam, sa di dn oto khitoro sa marani antaa ka sa mawatan, ka an matharagombalay so sarapiyag a maawat ko lbi a mala i arga a shayi sii ko agama niyan a skaniyan so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).

Da kalipati ankai a katampar sa mbobosan sa bayank ka an mabaloy a mananangga ko manga Muslim, na antai khi rk ko kamapiyaan on?

Sabnar a minisogat ko manga Muslim so nganin a piakipananggilaan kiran o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) gowani a tharo on iyan a: *Amay ka ipligto o manga taw so dinar a go so dirham, sa phapasa'ī siran sa al īnah, a go kowaan iyo so manga ikog o sapi (ilat ko kambasok) sa ikasoat iyo so ibabasok, a go ibagak iyo so jihād sa lalan ko Allāh, na sogoan kano niyan sa kapakadapanas a di niyan rkano plowasn sa taman sa di kano komasoy ko btad o agama niyo...* (pianothol o Imām Ahmad).

“Mataan a so kazalimbtad a Islam a so mapangingindaw skaniyan o Ummah a Islam na di khaparo so kamataani ron o da a jihād, a go o da a sarapiyag a mababarasa ko kanjihad, sa so galbk a kazalimbtad na galbk a margn, ka so bagr a mapayag a go masoln a makagagamak ko dndman o kadato sii ko doniya tano na bagr a marata, a piagiyasa skaniyan o manga ridoay o Islam sii sankai a masa, ipoon dn ko masa a miathay. A gii skaniyan nggalbk sa gagawii dawndaw sa pantag sa kapngawa niyan ko sowara o Islam sa nggolalan sa phizoson a manga okit. Na so kaphonasa sankai a bagr a go so kaphakatindga ko Islam ko darpa iyan na kna o ba btad a malbod, ka skaniyan na di niyan dn ngganatan so darpa iyan sa taman ko kaposan a sambr o napas iyan. Sabap roo na mapangingindaw sa paganay ko onaan o langowan a shayi so kazinanad a jihād a adn a maphakambowat iyan a manga ladiawan a pd ko manga mujāhidīn, a pkhababayaan iran so kapatay sa datar o kapkhababayai o manga taw ko kaoyagoyag, sa sii siran phangongoyagan ko awid a akal o Islam a go so manga boko iyan ko gagawii dawndaw iran.

Paliogat dn a adn a mambalay a onayan a mabagr a matibay a khagaga niyan so kapanobay niyan sii sankai a giikaplotng, a go zmpangn iyan so kapropmaki niyan ko

manga pagns a kakhonsikonsi ankai a bagr a somosopak, sa pnjihad sii ko langowan o blangan a go so langowan a panmpang, sa imbgay niyan a arga o kapakandato o agama o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko lopa so pd ko sarapiyag o manga moriataw niyan a manga shahīd.

Mataan a aya wajib sii ko Ummah Islamiyyah imanto ka an makaozor a go makaona a go miporo sii ko manga towak o bantogan na so kaphrang iyan sa nggolalan ko tamok iyan a go so ginawa niyan ko jihād a so inisogo on o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko Qurān sa madakl. So kanjihad sa tamok a go ginawa na skaniyan so katao a lbi a maporo a so ipthawag o manga katao langon, sa amay ka mapaganad o Ummah ankai a katao a go masowa iyan na makasondong on so langowan o katao a go so manga knalan.

Sii ko Kaposan o Osayan akn ko bandingan ko Jihād na ptharoon akn a:

Mataan a so jihād sii sankai a Ummah na mannnkayos sa taman ko alongan a Qiyāmah, a go aya missnggay a paratobowan ankai a Ummah a Islam na mataan a skaniyan na Ummah a barajihad. So jihād na aya niyan niyawa, a go sii ko kaadn iyan na ron so kaoyagoyag iyan, na sii ko kada iyan na gioto dn so kiapatay niyan, sa so thotholan ko Ummah Islamiyyah na aya mapiya a saksi sankoto, a go mataan a so kazalinbatd a zisimalawn o Ummah na di khaparo so kamataani ron o da a jihād, a go o da a sarapiyag a pagtaw a barajihad a pkhababayaan iran so kapatay sa datar o kapkhababayai o manga taw ko kaoyagoyag.

Paliogat ko Ummah imanto amay ka kabayaan iyan so kapakandato iyan a:

- Kandod iyan ko lalan o jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa okit a bago ko oriyan o kiapakasilay niyan ko lalan on, sa mimbalooy so kiaawat iyan ko jihād a kawatan o dowa a Sbangan.
- Iphoro iyan so pandi o jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko oriyan o kinibabaan iyan on sa aya iniporo iyan a sambu iyan na so pandi o kathapapay a go kadapanas.
- Balowin iyan so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a sii ko manga atoran o manga galbk iyan a go goris o kaoyagoyag iyan ko oriyan o kiaawat iyan, sa inisambu iyan on so kapanolon sa kalilintad a malobay a makadadapanas a isosondong iyan so bnng iyan ko manga taw a pphangarasi a go so manga pananakoto, a ipndawag iyan a lima niyan ko kapagamonga niyan ko manga lima o manga taw a talibono a masasalapot a „ o manga pagari tano a manga Muslim.

Da a khailay akn a pankat sii ko thotholan ko Ummah Islamiyyah a lbi a makapangingindaw sii ko kanjihad sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a ba niyan kalawani ankai a pankat a kapapantagan gioto na sabap sa manga btad a siran so:

1. So Ummah Islamiyyah imanto na makadadapanas ko salakaw ron a pagtaw.
2. Miamagogopa so manga ridoay o Islam sa kapnggbaa iran ko Ummah Islamiyyah ko oriyan o kiapayaga iran ko kariridoa iran ko Islam sa iniporo iran so pandi a: “Talasn iyo so Islam a go polanga niyo so pagtaw niyan” go so pandi a : „ niyo so manga Muslim”.
3. An maparo so manga Muslim ko kipzampayin iran ko panolon ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko manga taw langon, sa da dn a sankot iyan a go da a pangalang iyan. Na aya kaposan iyan na:

Mataan a wajib ko Ummah Islamiyyah a kapamakinga niyan ko tawathawag o Kadnan o manga kaadn a so ipthoro iyan a lbi a mala a dagangan a go aankosan iyan so mala a laba sii ko doniya a go sa akhirat.

*Hay so miamaratiaya ba ko skano pnggonanaowa sa dagangan a khilidas kano niyan sa siksa' a masakit * paratiyaa niyo so Allāh a go so Sogo' iyan a go phrang kano sa lalan ko Allāh sa nggolalan ko manga tamok iyo a go so manga ginawa niyo ka gioto i mapiya rkano amay ka miaadn kano a katawan iyo to. (Surah as Saff 10-11).*

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرُوهُ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Wa aqūlu qawlī hādā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kulli dambin fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm